

terro, 4-I-1722: per la *propina* de set sacerdots y seqüela, 6 lliures», doc. d'Avinyonet d'Emp. (Misc. *Folk. Arabia*, p. 43).

Propinc, propinqüitat, V. prop

+PROPIÒNIC, àcid ~. Format amb el gr. *πρωτος* 'primari' i *πίων* 'greix, substància grassa'. D'aquí: *propil*, format amb la terminació de *metil*; i *propà*, amb la terminació de *metà* i *butà* (veg. BUTÍRIC); i així mateix *propilic, propilè, propè, propenil. Propargil* compost de la inicial d'aquests mots i l'arrel del gr. *ἀργυρος* 'argent'.

Pròpolis, V. polític Propondre, proponent, V. pondre Proporcí, *proporcional, proporcionalitat, proporcionar, -onat, proporcionejar, V. porció Proposador, proposar, V. posar Proposició, propòsit, proposta, V. pondre Propparent, V. parent (PARIR) Proppassat, V. prop i pas Propretor, V. pretor (TRÀNSIT) Propsegüent, V. seguir Proptosí, V. símptoma Propugnació, propugnador, propugnar, V. puny Propulsar, propulsió, propulsiu, propulsor, V. expèllir Propuei, V. veí Propuinent, V. prop Pro(r)rata, prorratar, prorrategie, prorrategiejar, V. raó i porrat Prò(r)roga, prorrogable, prorrogació, prorrogar, prorrogativa, V. rogar Prorrompre, V. rompre Pros, V. prou*

PROSA, pres del ll. *prōsa* id., pròpiament femení de l'adjectiu *prorsus* o *prosus*, -a, -um, 'que va o camina en línia recta'. □ 1.ª doc.: Llull.

Fou el nom de certs cants eclesiàstics: «--- perseveraren --- en fer penitència; e Blanquerna cantava ab los monges, en l'esgleya, antífenes, *proses*, ymnes, responses; e esponia --- les Scriptures», *Blanq. (NCl. I, 276.12)*. N'ha quedat llarga memòria fins en el poble, sobretot com a cant funerari: «Bé podem tots comensà / a cantar una *prosa*: / Malaparte hem d'enterrà / assota una llosa», romanço reco. al Penedès i Granollers relatiu als anys 1800-14 (MilàF, *Romllo.*, 131.2); vegeu-ne més en el *DAG.*, i, paralelment, en cast. ant. (Berceo etc.). En l'acc. 'text que no és en vers', en Ausiàs: «Mon bon senyor, puix que parlar en *prosa* / no ·m val ab vós per haver un falcó, / en rims ho dic, sens por que·m digau no» (cxxxvii, v. 1).

DERIV.: *Prosador. Prosista* [Lab. 1840]. *Proser* [1299; *DAG.*]. *Prosaic*: «*prosaica* cosa de *prosa*», *Busa-N.*, del b. ll. *prosaicus*: l'adverbi *prosaice* 'en *prosa*' i el verb *prosaicare* 'escriure en *prosa*' ja foren usats per Dante en el seu llatí, en *De Vulgari Elog.* (II-1-2) i per Hugutio. *Prosaisme*. +*Prosaificar* (M. de Montoliu, 1920, estudis sobre la *Crònica* de Jaume I; JCoromines, *EntreDL I*, 166-240); *prosaificació* [id.], *prosaificador*; *desprosaificar*. Els Jocs Florals de Canprosa, 1902, la justa i inoblidable comèdia del nostre gran Russinyol.

PROSÀPIA, pres del ll. *prosapia* 'nissaga', 'llinatge'. □ 1.ª doc.: 1470, Carbonell; Belv.; romanço de

c. 1820-30, *DAG.*

Prosceni, V. escena Proscripció, proscriptor, prosciure, V. escriure Pro-sector, V. segar

PROSELIT, pres del ll. tardà *proselýtus* 'convertit a una religió', i aquest, del gr. *προσέλυτος* 'el qui s'estableix en un país', 'proselit religiós', derivat de *προσελεύσομαι* 'aniré a (un lloc)'. □ 1.ª doc.: Belv.

DERIV.: *Proselitisme*: «Bell espectacle espiritual el d'un home que es passa la vida creant --- el seu *Credo*, i arriba a una conclusió tan humana que ni se'n sent fanàtic, ni el vol imposar a ningú amb el seu *proselitisme*», Coromines (*Pròleg a l'Epistolari de Maragall, O. C.*, 1597a50). *Proselitista*.

Prosènquima, V. química Proser, prosaificació, prosaificar, prosista, V. prosa Prosòdia, prosòdic, V. oda Prosopo-, prosopografia, prosopopeia, prosopopeic, prosoposi, V. ull Prospecte, V. espectacle Pròsper, prosperació, prosperar, prosperitat, prosperós, V. esperar Prossebos, V. poixèvol Proseccució, prosseguir, V. seguir Pròstata, prostatàlgia, prostàtic, prostatitis, V. estar Prosternació, prosternar, V. estrada Prostibul, prostibulari, V. estar Pròstil, V. estilita Prostutició, prostituir, prostituta, V. estar

PROSTRAR, ja se n'ha tractat a l'article *ESTRADA*, paràgraf 7.ª Més documentació: «Me consellava, / si fill parís, / m'ensenyoris, / may no·m *prostràs*, / mas que·m mostràs / un tant altiva»; «bé li plagué / ser humanat / --- / perquè 'n nom seu / s'agenollassen, / tots se *prostrassen*, / celestials, / angelicals / sperits humils», JRoig (Spill, 5987, 11692); «com lo·y portassen devant, pres e ligat, e·s *postràs*, gitant-se devant ell a terra, no·l lexà gens estar agenollat», *Breviloqui* de J. de Galles, p. 112. Més comú el participi: «Anà·sse·n a la sglésia --- e aquí, *prostrat* en terra, suplicà ---» en la «vida coetània» de R. Llull (*BABL VIII*, 90); «comença la devota e salutífera contemplació dels misteris de la acerba passió del Sr. nostre Jhesús, la qual lo cristià *prostrat* devant la creu --- deu fer», Fc. Prats, a. 1487 (JMBover, *BiEscrBal. II*, 154). «Del pobre clos on el tancaren / sonaren pany i forrellat; / de sos amics era en la casa: / del perseguit i del *prostrat*; / tenia allí per companyona / la catalana llibertat», Josep Carner (*A Lluís Companys*, 1952, v. 16).

Prosumir, prosumptuós, V. sumir Protagonista, protagonitzar, V. agonia Protandre, V. proto- (PRIM) Protargol, V. proteic (PRIM) Pròtasi, protàtic, V. tendir Protecció, proteccionisme, -nista, protectiu, protector, protectorat, protectori, protectoria, protegir, V. teula Proteic, proteàcies, proteïforme, proteïd, proteïna, proteïsmes, protero-, V. prim

PROTERVIA, pres del ll. *protervia*, derivat de *protervus*, -a, -um, 'violent, vehement', 'agosarat, desvergonyat'. □ 1.ª doc.: El femení *proterva* en Eiximenis; i *proterviós* en StVicentF: «si la persona és *protervio-*